

Vyznáváme a jsme vděčni

Prohlášení synodní rady ke 100 letům od vzniku Českobratrské církve evangelické

Naše Českobratrská církev evangelická (ČCE) si letos připomíná 100 let od svého vzniku sloučením českých sborů reformované a luterské církve v českých zemích v jedno společenství. ČCE převzala učení obou tradic, a navíc se vědomě a s radostí přihlásila k české reformaci 15. století a ke „staré Jednotě bratrské“. Vykročila tím k myšlenkové rozmanitosti a otevřenosti. Jsme vděčni, že jsme mohli v naší církvi pravidelně slýchat biblickou zprávu o Království Božím, jež je určeno tomuto světu a dává naději přesahující náš život, poznávat orientující osobnosti a nacházet přátele sdílející týž základ života. Jsme vděčni za to, že se evangelíci mohli významně podílet na srozumitelném šíření evangelia, mimo jiné také při práci na novém českém ekumenickém překladu Bible.

Dnešní podobu ČCE ovšem během uplynulých 100 let ovlivnila řada následných společenských proměn i politických zvrátů. Nadšení z nového, samostatného československého státu přineslo národní vzepětí, které, jakkoliv s evangeliem nemělo mnoho společného, silně pronikalo i do sebevědomí nového církevního společenství. Očekávání, že „národ český stane se národem Husovým“ a všichni spočinou pod křídly evangelické církve, se záhy ukázalo jako mylné a naivní. Následné zklamání snad přispělo k postupnému poznávání, že církev neroste a nežije ani z tradice, byť skvělé, ani z nadšenectví, ani z nacionalismu, ani z negace minulého, ale z poslušnosti Božího Slova a z důvěry v Boží zaslíbení.

Po dvaceti letech svobodného rozvoje následovalo padesát let nesvobody. Nacistický režim zasáhl krutě především naše židovské spoluobčany. V tísnivé atmosféře hrozby krutých trestů a všudypřítomného strachu žily i církve. Vzpomínáme s úctou členů církve, kteří do zápasu o svobodu a důstojnost vložili své životy, jakož i těch, kteří jim a jejich rodinám byli oporou. Mnozí zapojení do odboje zaplatili životem. Vyznáváme, že po porážce nacismu naše církve nedokázala odmítnout obecně sdílenou touhu po odplatě, jež vyústila v odsun Němců.

Na tuto atmosféru ve společnosti navázala komunistická „diktatura dělnické třídy“ třídní nenávisti a persekucí „nevědeckých názorů“, bojem s náboženským „tmářstvím“. Lidé opouštěli církve ze strachu o zaměstnání, o přístup dětí ke studiu, mnozí však odkládali svoji příslušnost k církvi velmi lehce. Jsme vděční za ty, kteří navzdory ponižování, šikaně či zesměšňování ve sborech setrvali a přiváděli i své děti. S úctou vzpomínáme všech obětí „třídní nenávisti“ a násilné kolektivizace, kteří byli vězněni, zbaveni všeho majetku, vyhnáni ze svých hospodářství, zvláště pak těch, kteří vše snášeli pro svoji víru. Ne vždy nacházeli ve svých sborech oporu a solidaritu. V roce 1968 synod ČCE vyznal dosavadní nestatečnost církve, ale na nový nápor „normalizace“ síly opět nestačily.

Vyhlídky na zvrát režimu nebyly příliš reálné. Vážíme se těch, kdo se chopili naděje, že „socialistické zřízení“ bude možno reformovat, humanizovat a dožadovati se svobody a dodržování stávajících zákonů a mezinárodních závazků. Pro vedení církve představovali komplikaci a nedostalo se jim vždy porozumění ani ve sborech. Jejich chápání křesťanské angažovanosti později plně souznělo s prohlášením a působením Charty 77, k němuž se někteří z nich přihlásili.

Připomínáme-li si sté výročí založení Českobratrské církve evangelické, nečiníme to proto, abychom ji oslavovali. Není co oslavovat kromě Pána Boha. Jsme vděční za to, že již téměř třicet let žijeme ve svobodě, a za možnosti, které svobodné poměry přinesly pro evangelické školy, pro práci naší Diakonie. Stále a ve všem spoléháme na Boží milosrdenství. Naše sbory jsou menší, slabší, mnoho kdysi živých sborů živoří, některé už zanikly. Výhled do budoucnosti zakrývají starosti. Prosíme o dar porozumět tomu, co od nás Pán chce v dnešním měnícím se světě. Nepovažujeme snad za pravé křesťanství to, co není důležité, a to podstatné nevidíme nebo k tomu nemáme odvahu? Jak máme rozumět národům v pohybu, změní náboženství, věr a pověr, přívalu informací o událostech v zemích, které pro nás byly ještě nedávno daleko a dnes jako by byly za našimi dveřmi? Nejde především o to, jaká byla naše minulost, ale o to, jaké je naše poslání dnes. Kam jde dnešní svět a jaké je naše místo v něm? Nejde pouze o naše sbory, jde o společnost, v níž žijeme. Jde o svět, který Bůh miluje a nás do něho postavil, abychom uprostřed něho žili jako Kristova církve a vnášeli do něho porozumění i otevřenost druhým, soucit a solidaritu, pravdu a lásku, radost a naději.